

УДК 792.82.071-057.177

Бородій Ліна Валентинівна

ХРМ 1-19-1.4д.

lvborodii.im19@kubg.edu.ua

Науковий керівник:

кандидат мистецтвознавства, доцент,

доцент кафедри хореографії

Медвідь Тетяна Анатоліївна

БАЛЕТМЕЙСТЕР ЯК ТВОРЧИЙ ОРГАНІЗАТОР КОЛЕКТИВУ

Анотація

У статті розглянуто сутність та різні види діяльності балетмейстера. Висвітлено план роботи балетмейстера-постановника над створенням хореографічного твору. Проаналізовано етапи роботи балетмейстера у створенні хореографічної композиції, окреслено види самостійної та колективної діяльності. Охарактеризовано роботу балетмейстера з концертмейстером, костюмером-модельєром та виконавцями.

Ключові слова: балетмейстер, організатор, балетмейстер-педагог, діяльність балетмейстера, хореографічна композиція, колектив, артист.

Актуальність дослідження. В Україні розгалужена система аматорського хореографічного мистецтва, однак молодим балетмейстерам не вистачає досвіду та компетентностей, які б дозволили впоратися з викликами сьогодення під час організації діяльності колективу. З огляду на це, вивчення специфіки організаторської діяльності балетмейстера хореографічного колективу є актуальним.

Мета статті полягає у розкритті специфіки творчої діяльності балетмейстера.

Балетмейстерська діяльність у сучасному розумінні почала формуватись у XVI ст. Слово «балетмейстер» з німецького «balletmeister» означає – «майстер

балету» автор танцю, режисер-постановник концертних номерів, хореографічних творів, керівник балетної трупи. Творчість балетмейстера – те саме, що творчість композитора або поета, відмінність лише в тому, що кожний з них створює задум, користуючись мовою свого мистецтва [6, с.2].

Танцювальна діяльність в Україні здійснюється через систему хореографічних колективів (гуртків, студій) і є педагогічно керованою системою, що функціонує в умовах вільного часу учасників з метою їх виховання, шляхом залучення їх до активної творчої практики. Організатором, керівником, вихователем хореографічного колективу є балетмейстер-педагог, що веде організаційну, навчально-тренувальну, виховну роботу, формує репертуар колективу, концертно-гастрольну діяльність. Структура діяльності балетмейстера як керівника хореографічного колективу висвітлена у працях сучасних дослідників з позицій філософії, естетики, мистецтвознавства, педагогіки і психології (С. Г. Забрєдовського, Л. Андрощук, О. Бережна, П. Білаш, Ю. Герасимова, О. Жиров, Л. Каміна, А. Кривохижа, В. Нікітін, Т. Павлюк, В. Шевченко та ін.). Однак багато важливих питань щодо означеної проблеми залишилось поки що за межами наукового розгляду [5, с.44].

Аналіз поняття «балетмейстер», дає можливість дійти висновків, що часто балетмейстер – це не просто творець хореографічної композиції, а й організатор всіх виховних та навчальних функцій колективу.

Діяльність балетмейстера поділяється на три види :

1) Балетмейстер-постановник (творець) – він сам є автором балету, творцем всієї танцювально-пантомімічної партитури хореографічного твору, а далі й постановником його на сцені.

2) Балетмейстер-репетитор – він відпрацьовує з виконавцями хореографічний твір (як диригент з оркестром розучує твір, який отримав від композитора).

3) Балетмейстер-реставратор – він відновлює всі балетні вистави чи окремі танці, які були поставлені балетмейстером-постановником; він повинен мати прекрасну пам'ять, як хореографічну, так і музичну [1, с.3].

Також необхідно відзначити, що існує діяльність балетмейстера-педагога в різножанрових хореографічних колективах, що характеризується багатоаспектністю і визначає низку виконуваних ним функцій:

- *організаційно-управлінська* (балетмейстер-педагог виступає організатором колективу і керує його функціонуванням);
- *постановча* (балетмейстер-педагог є головним балетмейстером-постановником, за винятком колективів, у яких працюють запрошені балетмейстери);
- *репетиторська* (балетмейстер-педагог здійснює репетиційний процес, виконуючи функції головного педагога-репетитора);
- *навчально-виховна* (балетмейстер-педагог навчає виконавської майстерності, духовно й естетично виховує учасників хореографічного колективу);
- *розвивальна* (балетмейстер-педагог формує індивідуальність у кожного учасника колективу шляхом рівноцінного фізичного, емоційного, естетичного, інтелектуального, креативного розвитку виконавців);
- *контролююча* (балетмейстер-педагог проводить діагностику стану знань, умінь та навичок як окремих учнів, так і всієї хореографічної групи).

Мета цієї функції - встановлення зворотного зв'язку (зовнішнього: учень - балетмейстер-педагог та внутрішнього: учень - учень), а також облік результатів контролю. Завдяки цій функції визначають можливості подальшого вивчення програмного матеріалу колективу, контролюють ефективність як викладання, так і учіння [6. с. 3].

Задля успішної реалізації творчого процесу керівник колективу повинен володіти творчими здібностями. Творчі здібності людини, її обдарованість, задатки, які притаманні будь-якій людині, створюють лише передумови для виникнення і розвитку творчого процесу. Завдання балетмейстера - розкрити і розвинути їх в усіх учасників колективу та заохотити до спільної творчої діяльності. Значну роль у розкритті творчих здібностей учасників колективу і перетворення їх на творчу діяльність відіграють мотиви і воля. Важливе значення в організації творчої діяльності колективу має єдність кількох основних

напрямків: навчально-тренувального, організаційного та виховного процесу. Усі ці види діяльності тісно переплітаються між собою та спрямовані на досягнення загального успіху й визнання діяльності колективу.

Діяльність балетмейстера спрямована на створення творчого проєкту: балетна вистава, хореографічна композиція, тощо. Реалізувати цей проєкт не можливо без залучення до нього всього творчого процесу. Отже балетмейстер-постановник повинен мати певні організаційні здібності.

Творчу діяльність балетмейстер яскравіше проявляє під час роботи над хореографічним твором. У цьому процесі можна виокремити дві форми: самотійна (виникнення задуму для створення хореографічної композиції) та колективна (втілення в життя готової хореографічної композиції).

Самотійна форма діяльності балетмейстера визначається загальними здібностями (ерудиція, світогляд, потреба в художній творчості), колективна робота діяльності балетмейстера потребує спеціальних здібностей і вмінь, свідомо використовуваної майстерності [2, с.52].

В самотійній роботі балетмейстера над створенням хореографічної композиції передують 3 фази:

1) Збирання й узагальнення життєвого матеріалу, визначення теми, ідеї. У хореографа з'являється бажання розкрити їх у творі: іде пошук відповідної музичної композиції або вже вона диктує характер теми, ідеї.

2) Моделювання характерів, образів, обставин, їх взаємодії. Ідея, тема прагнуть обростати подіями, характерами, вимальовується стиль, жанр, логіка взаємин. Хореограф починає «мислити від образу» і малювати його внутрішнім зором, тобто бачити, а вже потім створювати.

3) Втілення зовнішніх рис образу. Відбувається перевтілення в того, кого треба зобразити [3, с.59].

План роботи балетмейстера-постановника над створенням хореографічного твору відбувається в такій послідовності:

Задум (вибір теми, ідеї, жанру, сюжету твору; означення дійових осіб твору та їх характеристика; визначення наскрізної дії; підбір музичного матеріалу, вибір костюмів).

Втілення задуму (робота з концертмейстером; опрацювання музичного матеріалу; вибір хореографічних засобів; підбір лексики рухів, малюнків, фігур і їх запис).

Робота з виконавцями (знайомство з експозицією, прослуховування музики; показ рухів, комбінацій; показ малюнків і фігур; робота над створенням хореографічного образу (акторська майстерність); робота над гримом; зведені репетиції, допоміжні заняття; генеральні репетиції).

Показ хореографічного твору (дебют хореографічного твору; доопрацювання хореографічного твору (у разі потреби); відеоперегляд – критичний аналіз постановки).

Колективна форма роботи в творчому процесі передбачає взаємодію балетмейстера з концертмейстером, костюмером-модельєром та з артистами (виконавцями). Робота з концертмейстером є невід’ємною складовою побудови твору, це одна з тих колективних робіт, яка в кінцевому результаті сформує готовий продукт. В роботі з концертмейстером, балетмейстер знайомиться з твором та повним музичним текстом. Командна робота балетмейстера та костюмера-модельєра спрямована на пошук потрібних матеріалів для створення костюмів, для цього необхідно враховувати хореографічні «па», щоб виконавець міг вільно виконувати поставлену роботу. Зовнішній вигляд артиста має відповідати головній думці та ідеї хореографічної композиції, підкреслювати образ артиста, зберігаючи сюжетну основу композиції.

Наступним кроком в створенні хореографічної композиції є робота балетмейстера з артистами. Першочерговим кроком в спілкуванні балетмейстера з виконавцями є повідомлення своєї концепції про створення твору, його ідею, сюжет, жанр визначає дійових осіб з колективу, вмикає музичний матеріал, щоб артисти могли відчувати ритм та характер музичного твору. Далі йде безпосередньо процес вивчення рухів та комбінацій, розподіл малюнків. Балетмейстер працює з усіма партіями та надає матеріал виконавцям з моментами його відпрацювання. Наступний крок – робота над відпрацюванням техніки виконавців та робота над образами (акторська майстерність). У процесі

спільної творчої діяльності балетмейстера та виконавців втілюється задум та робота може рахуватись завершеною.

Висновки. Отже, проаналізувавши балетмейстера як творчого організатора колективу можна зазначити, що балетмейстер має володіє спеціальними хореографічними, культурологічними, психолого-педагогічними, мистецтвознавчими і комунікативно-організаційними знаннями та завжди бути готовим до новаторства і творчості. Робота в команді дає результат та допомагає швидкими темпами втілити хореографічну задумку на сцені.

Список використаних джерел:

1. Бойко А. Б. Хореографія як вид мистецтва [Електронний ресурс] / А. Б. Бойко. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: http://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/7397/1/lek1_2kurs.pdf
2. Забрєдовський С.Г. Методика роботи з хореографічним колективом : навчальний посібник / С.Г. Забрєдовський. - К. : НАКККиМ, 2010. - 135 с.
3. Зеєр Е. Психология профессий / Е. Ф. Зеєр. - М., 2003. - 229 с.
4. Новер Ж. Письма о танцах и балетах / Ж.Новер. – Л-М.: Искусство, 1965-375 с.
5. Пархоменко О. М. Структура діяльності балетмейстера-педагога у різножанрових хореографічних колективах / Олександр Миколайович Пархоменко. // НАУКОВІ ЗАПИСКИ НДУ ім. М. ГОГОЛЯ. – 2013. – С. 44–47.
6. Пархоменко О. М. Сутність і структура діяльності балетмейстера-педагога [Електронний ресурс] / О. М. Пархоменко // Психолого-педагогічні науки. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: [file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%BA%D0%B8/Nzspp_2012_5_13%20\(1\).pdf](file:///D:/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D1%87%D0%BA%D0%B8/Nzspp_2012_5_13%20(1).pdf)
7. Пархоменко О. М. Формування балетмейстерських умінь майбутніх учителів хореографії у процесі фахової підготовки: дис. канд. : 13.00.04 / Пархоменко Олександр Миколайович – Ніжин, 2016. – 250 с.

БАЛЕТМЕЙСТЕР КАК ТВОРЧЕСКИЙ ОРГАНИЗАТОР КОЛЛЕКТИВА

Бородий Лина Валентиновна

ХРМ 1-19-1.4д.

lvborodii.im19@kubg.edu.ua

Научный руководитель:

Кандидат искусствоведения, доцент, доцент кафедры хореографии

Медвидь Татьяна Анатольевна

Аннотация

В работе рассматривается понятие «балетмейстер» и различные виды деятельности балетмейстера. Этот план работы балетмейстера-постановщика над созданием хореографического произведения. Разбор работы балетмейстера при создании хореографической композиции и виды самостоятельной и коллективной работы. Помощь самостоятельной и групповой работы с созданием композиции. Работа балетмейстера с концертмейстером, костюмером-модельером и исполнителями. Создание совместного проекта.

Ключевые слова: балетмейстер, организатор, балетмейстер-педагог, деятельность балетмейстера, хореографическая композиция, коллектив, артист, концертмейстер, костюмер-модельер.

BALLET MASTER AS A CREATIVE ORGANIZER OF THE TEAM

Borodiy Lina Valentinovna

HRM 1-19-1.4d.

lvborodii.im19@kubg.edu.ua

Supervisor:

Candidate of Art History, Associate Professor, Associate Professor of

Choreography

Medvid Tatiana Anatoliyivna

Annotation

The paper considers the concept of "choreographer" and various activities of the choreographer. The plan of work of the choreographer-director on creation of a choreographic work is specified. Analysis of the choreographer's work in creating a

choreographic composition and types of independent and collective work. Explanation of individual and group work with the creation of the composition. The choreographer's work with the accompanist, costume designer and performers. Creating a joint project.

Key words: choreographer, organizer, choreographer-teacher, choreographer's activity, choreographic composition, collective, artist, accompanist, costume designer.

01.11.2020р. Даю згоду на збір і опрацювання персональних даних з метою включення їх в базу даних відповідно до Закону України від 01.06.2010 р. № 2297-УІ «Про захист персональних даних».